Sprawozdanie

„Śladami Krzyżowian"

20. sierpień – 28. listopad 2006

Görlitz, Kreisau (Krzyżowa) i Berlin

Dziewięciu niemieckich i siedmiu polskich nastolatków – w wieku od 16 do 20 lat- spotkało się w historyczno-symbolicznych miejscach, w Görlitz i Zgorzelcu na granicy polsko-niemieckiej, w Krzyżowej (Polska) i w Berlinie, aby zająć się historią polsko-niemiecką i utrwalić swoje spostrzeżenia i doświadczenia na taśmie filmowej. Młode talenty filmowe zbudowały pomost pomiędzy „Kręgiem z Krzyżowej" i współczesną Europą. Powstał 50-minutowy film, który opowiada niemiecko-polską historię miejscowości Krzyżowa/Kreisau i jej mieszkańców na Dolnym Śląsku, Fundacji Krzyżowa dla Porozumienia Europejskiego i samego spotkania młodych filmowców.

Spotkanie w Kreisau/Krzyżowa było sercem projektu. Uzupełnione zostało spotkaniem przygotowawczym w Görlitz i w Zgorzelcu oraz spotkaniem podsumowującym w Berlinie. „Śladami Krzyżowian" było projektem integracyjno-historycznym, a jednocześnie warsztatem filmowym.

Etap rekrutacyjny

Rekrutacja rozpoczęła się zaraz po przyznaniu środków na projekt przez fundacje pod koniec maja i na początku czerwca 2006. Uczestnicy wybrani zostali w ramach konkursu, który ogłoszony został w gazetach (nowe landy i Berlin) i w

internecie (młodzieżowe i filmowe platformy internetowe, Lista JOE). Około dziesięć niemieckich szkół z językiem polskim otrzymało informację o projekcie. Trzech uczniów trafiło na spotkanie poprzez współpracę z Liceum Ogólnokształcącym w Kamienicy Polskiej pod Częstochową. Zostali oni wytypowani przez dyrektora. Pozostali kandydaci mogli ubiegać się o udział do 30. czerwca 2006. W tym celu powstał specjalny formularz kwalifikacyjny, który można było ściagnąć online jako dokument. Adresatami byli młodzi ludzie w wieku od 16 do 20 lat, którzy interesują się filmem i techniką, są ciekawi spotkania z sąsiadem i interesują się historią. Kto mówił chociaż kilka słów po polsku lub po niemiecku, miał szczególnie duże szanse. O udział ubiegało się ponad 200 uczniów z Polski i z Niemiec. Jednak z tego tylko około 30 podań wypełnionych było poprawnie i przekonywująco. Właśnie te trafiły do ścisłej czołówki i spośród nich opiekunowie wybrali wspólnie 16 uczestników.

Projekt zaczął się 20. sierpnia w Görlitz. Uczniowie dojechali z różnych kierunków Niemiec i Polski koleją, autobusami i samochodami do schroniska młodzieżowego. Podczas pierwszych warsztatów uczniowie zapoznali się z sobą i nauczyli nawzajem kilku słów w swoim ojczystym języku. W celu lepszej komunikacji „fachowej" sporządzony został przez opiekunów mini-słownik-filmowy (niemiecko-polsko-angielski), króry też omówiony został dokładnie podczas pierwszych zajęć. Następnie przedstawione zostały cele spotkania. Wieczorem ekipa polsko-niemiecka grałą wspólnie w kręgle i w bilarda, co okazało się dobrym narzędziem integracyjnym.

Początkowo obce sobie grupy polska i niemiecka stopniowo zaczęły się integrować i pokonały swą nieśmiałość. Następnego dnia jedna z uczestniczek, Świętosława Kłos z Görlitz, która mówi tak samo dobrze po polsku jak i po niemiecku, oprowadziła uczniów po swoim rodzinnym mieście i opowiedziała o codziennym życiu na granicy polsko-niemieckiej. W drodze na obiad grupa przekroczyła także symbolicznie granicę w polskim Zgorzelcu. Dalsza droga autobusem prowadziła do Krzyżowej (Kreisau).

W Krzyżowej, na ziemiach o bogatej historii, istnieje Fundacja Krzyżowa dla Porozumienia Europejskiego. Przed 60. laty działał tam „Krąg z Krzyżowej" – konspiratorzy skupieni wokół hrabiego Jamesa von Moltke, którzy stawiali opór reżimowi nazistowskiemu walcząc o demokracje i prawa człowieka.

Podczas pierwszych dni spotkania w przeróżnych warsztatach zaznajomiono uczestników z ze sztuką operatorską, montażem filmu, oświetleniem i udźwiękowieniem, jak i reżyserią oraz produkcją. Warsztaty były prowadzone przez dwujęzycznych profesjonalnych twórców filmowych z obu krajów: Waldemar Czechowski (twórca filmowy i docent renomowanej polskiej Wyższej Szkoły Filmowej w Łodzi), Marek Iwicki (operator filmowy i montażysta w publicznej telewizji WDR i prywatnego kanału RTL), Wioletta Weiß (autorka programów telewizyjnych dla rbb i Arte), Tanja Cummings (autorka senariuszy i storybordu dla filmów kinowych w Berlinie) oraz Grzegorz Aguścik (wielokrotnie nagradzany operator i producent filmowy z Wrocławia). Młodzież została bardzo intensywnie wprowadzona w sztukę tworzenia filmu. Automatycznie uczniowie zbliżyli sie do siebie i spędzali każdy wieczór razem. Niektórzy uczestnicy skorzystali również z ofert sportowych i spędzania wolnego czasu proponowanych na terenie Domu Spotkań.

Grupy w warsztatach ≠ Ekipy filmowe

Przydział uczniów według funkcji w grupach był znany już przed rozpoczęciem spotkania (uczniowie mogli w podaniu kwalifikacyjnym wypowiedziec się o swoich preferencjach). Jednakże grupowego podziału realizacji poszególnych tematów dokonano dopiero po wprowadzających warsztatach oraz po etapie poznania się. Nastąpiło to w obecności wszystkich uczestników, także stworzenie grup odbyło się bez przeszkód. Opiekunowie zaproponowali swoje wybory, kładac przy tym szczególne znaczenie na połaczenie członków polskiej i niemieckiej grupy. Także uczniowie mieli kilka propozycji, które zostały uwzględnione. Dwujezyczność Wioletty Weiß i Marka Iwickiego okazały się być dużą atutem. Gdzie język polski lub niemiecki nie wystarczał pomagano sobie językiem angielskim. W tematycznych warsztatach kamera, oświetlenie, dźwięk (Marek Iwicki, Grzegorz Augušćik), montaż (Waldemar Czechowski) i reżyseria (Tanja Cummings, Wioletta Weiß) uczniowie w grupach zostali przygotowani do swoich specjalnych zadań. Poprzez to nastąpiło kolejne „wymieszanie" młodzieży, która z fachową wiedzą powracała do swoich grup. Każdy nabył w ten sposób szczególnego doświadczenia, które przyczyniło sie do sukcesu wspólnego projektu. Koncepcja podziału pomiędzy „grupami w warsztatach" i „grupami przy produkcji", która konieczna była ze względu na krótki czas trwania projektu, w końcu okazała się być doskonałym sposobem na zintegrowania młodzieży.

Ogólna historia Dolnego Śląska i szczegółowa wioski Krzyżowa zostały wyjaśnione podczas dwóch dodatkowych warsztatów. Anna Frömmel, praktykantka Fundacji Krzyżowa, oprowadziła uczestników po terenie Fundacji. Przybliżyła bardzo dokładnie i w sposób interesujący historię rodziny von Moltke, politycznej orientacji Jamesa von Moltke i powojenne losy dóbr rodziny Moltke. (Anna Frömmel pojawia się w niektórych scenach filmu). Następnie odbyła się dyskusja na temat historii Fundacji oraz skąplikowanych stosunków polsko-niemieckich. Później pomiędzy młodzieżą i opiekunami nastąpiła wymiana pomysłów do filmu i sposobu ich dobrej formy prezentacji.

Dni zdjęciowe

Po teoretycznych lekcjach historii i tworzenia filmu nastąpiły dni zdjęciowe. Młodzi twórcy filmowi już przed rozpoczęciem warsztatów pracy, mieli możliwość zapisania się lub zdecydowania się na pełnienie określonej funkcji w ekipie (reżyser, operator filmowy, monażysta, technicy oświetlenia lub dźwięku). W trakcie spotkania utwone zostały cztery wymieszane polsko-niemieckie drużyny, z których każda podjęła się pracy nad określonym tematem/rozdziałem filmu. Tematy prac były następujące: „Kim byli Krzyżowianie?", „Fundacja", „Wioska", „Making of". Na zdjęcia na terenie Fundacji, we wiosce i w okolicy ekipy miały trzy dni. Każdej ekipie został przyznany opiekun, którego zadaniem było dopilnowanie przebiegu prac gdzie to konieczne, ukierunkowania i pomocy. Wymagająca technika filmowa była dla uczestników ogromnym wyzwaniem i rozwijała ich ambicje. Następnie dokonano przeglądu materiałów (1 dzień) i montażu (2-3 dni, w zależnosci od grupy). Każda z grup miała do dyspozycji swój własny stół montażowy. 30 sierpnia 2006r w obecności pracowników, innych gości Fundacji (z Czech, Ukrainy, Rosji, Japonii etc.) i mieszkańców wioski pokazano pokaz roboczy. Niektórzy z gości pojawiali się w filmie jako statyści, z innymi przeprowadzano wywiady – dlatego też zaineresowanie prezentacją pierwszej wersji montażowej bylo bardzo duże a oklaski burzliwe.

Następnie rozeszły sie drogi młodych filmowców. Dla wielu pożegnanie to było bardzo trudne.

Postprodukcja

W nastepnych tygodniach w Berlinie nastąpiło dopracowanie i ukończenie poszczególnych rozdziałów filmowych. Końcowa koncepcja połączenia epizodów została opracowana przez polskich i niemieckich uczniów drogą mailową. Montażyści i reżyserzy drugiego rozdziału mieszkają w Berlinie i Teltow. Dlatego też mieli oni przez weekend możliwość dalszej pracy nad swoim filmem. Opiekunowie prowadzili dopracowanie, tłumaczenie, napisy i redakcję poszczególnych rozdziałów. Podczas innego weekendu przyjechali warszawscy uczniowie do Berlina, aby pracować nad swoimi rozdziałami z niemieckimi kolegami z ekip. Wspólnie z niemieckimi uczestnikami odwiedzono wystawę „Wymuszone drogi". Tutaj rozważyła młodzież raz jeszcze historię Polski i Niemiec na tle całej Europy. Dla rbb (Rozgłośnia/Telewizja Berlin Brandenburg) była to okazją do reportażu na temat projektu młodych ludzi. Ich wspólne rozważania w obliczu wzrastającego napięcia na płaszczyźnie politycznej, przedstawiło pozytywny przykład w stosunkach polsko-niemieckich.

Premiera filmu odbyła się w sobotę, 28 października 2006r. o godz. 16.00 w kinie „Blow up", Immanuelkirchstraße 14, 10405 Berlin (Prenzlauer Berg). Przybyli wszyscy uczniowie. Nocowali oni u swoich niemieckich kolegów z Berlina i Poczdamu. Po premierze na „party popremierowym" w Kulturbrauerei świętowali wszyscy uczestnicy i opiekunowie. W trakcie rozmawiano już o następnych projektach, wymieniano pomysły (dwa z nich są już w organizacji). Atmosferą panującą w Domu Spotkań w Krzyżowej/Kreisau i na premierze w Berlinie bardzo zachwyceni byli zarówno opiekunowie jak i uczestnicy.

Public relations i reklama

Oddźwiek projektu był wszędzie pozytywny. Podczas etapu rekrutacyjnego w wielu gazetach umieszczano zapowiedź projektu. O pracach nad produkcją filmu informowała nawet lokalna stacja telewizyjna ze Świdnicy (Schweidnitz). Zainteresowanie filmem młodych ludzi było rozpowszechniane dzięki polsko-niemieckiemu programowi z rbb „Kowalski spotyka Schmidta", artykułom w gazetach i częściowo dzięki samej młodzieży. Wyrażając w liczbach można tu mówić o 270 000 wydrukach w prasie (co przekłada się na ok. 675 000 czytelników) i 150.000 kontaktów w TV.

Na premierę zostali zaproszeni przedstawiciele prasy z Berlina, niestety bez oddźwięku. Jednakże kino było wypełnione co do ostatniego wolnego miejsca i widoczne było z jak ogromną dumą ucznioie prezentowali publiczności swoje pierwsze dzieło. Dla uczniów projekt nie zakończył się premierą. Dalsze prezentacje są zaplanowane dla szkół. Filmy będą pokazywane zarówno dla publiczności (Kamienica Polska), jak i w ramach lekcji historii (Stahnsdorf). Organizowanie tych prezentacji uczniowie wzięli w swoje ręce. Doręczeniem filmu na festiwale zajmą się opiekunowie – w połączeniu z młodzieżą.

Dokumentacja / Portal

Projekt był przed rozpoczęciem, podczas realizacji jak i po jego zakończeniu ciągle dokumentowany na portalu EVA:

http://www.eva-verein.de/spurenderkreisauer.html

Tutaj informowali się kandydaci, uczestnicy, opiekunowie oraz także tutaj dokumentowano ich poszczególne kroki. Równocześnie portal umożliwiał prasie ściaganie aktualnych plików z informacjami i zdjęciami.

Wynik projektu i perspektywy

Udało się młodzieży wyprodukować gotowy film. Było to najważniejszym celem projektu. W obliczu trudnego tematu zadanie to nie było łatwe do wykonania. Młodzi ludzie nie zważając na językowe i techniczne przeszkody dążyli do celu. Poprzez to zbliżyli się do siebie, mimo że na początku spotkania niewielu dawało temu wiary. Wszyscy pozostali prywatnie w kontakcie i dla wielu z nich Polska, czy Niemcy nie są już obcym krajem. Przeszkodą dla uczniów na każdym etapie była brakująca znajomość języka, jednakże nie było to problemem i zagrożeniem dla realizacji filmu (może nawet wręcz odwrotnie). W ten oto sposób młodzież dowiedziała się dużo o sąsiednim kraju oraz zdobyła wiedzę o realizacji filmu. Wszyscy byli bardzo zachwyceni i bardzo zainteresowani stworzeniem podobnego projektu w przyszłym roku. Poprzez wspólną produkcję filmową udało się obudzić obustronną sympatię pomiędzy Niemcami i Polakami, która będzie miała pozytywny wpływ na przyszłościowe polsko-niemieckie projekty oraz będzie służyć budowaniu sieci kontaktów - poza granicami kraju.

Film będzie rozpowszechniany różnymi drogami. Planowane jest ubieganie się o udział w festiwalach filmowych.

Czterech z pośród 16 młodych ludzi po projekcie zdecydowało się związać swe plany zawodowe z filmem. Wszyscy pozostali w zażyłych stosunkach z Eva e.V. i opiekunami, którzy pomagali również po zakończeniu projektu, np. w otrzymaniu miejsca na praktykę. Wszyscy uczestnicy otrzymali indywidualne świadectwa za udział w warsztatach, które będą mogli wykorzystać do przyszłych podań jako referencje.

Budżet

Zaplanowany budżet okazał się realny w praktyce. Było to jednak możliwe tylko dzięki pomocy osób trzecich. Potrzebna była duża uprzejmość i usłużność profesjonalnych opiekunów, których honoraria trzeba było częściowo traktować jako symboliczne. Ale interesujący temat, wyzwanie, jakim jest praca z młodzieżą i doświadczenia z uczniami były dla każdego z opiekunów dużą osobistą korzyścią. Dlatego też Eva e.V. planuje podobne projekty, które będą stawiać wysokie wymagania techniczne oraz zbliżały do siebie Niemców i Polaków.